

HERZIEN PROTOCOL ROND HET KERKELIJK AFSCHEID IN DE PAROCHIES BRON VAN LEVEND WATER EN CORNELIUS

Ten geleide

Het kerkelijk afscheid is een terrein waarop veel gebeurt. Om de gang van zaken hieromtrent voor alle betrokkenen goed te laten verlopen, is door het pastoraal team een protocol opgesteld. Hoewel het beoogt compleet te zijn, kunnen zich natuurlijk onvoorziene situaties voordoen. In dat geval kan contact worden opgenomen met de eerst aanspreekbare pastor ter plaatse.

Elke parochiaan heeft recht op een waardig en goed verzorgd kerkelijk afscheid. Dit omvat drie momenten:

- Avondwake (optioneel)
- Uitvaartviering met laatste aanbeveling ten afscheid
- Begrafenis of crematie

Een nieuwe vorm is de afscheidsviering op de vooravond, met de andere dag de begrafenis of crematie. Deze heeft een eigen orde van dienst.

1. Avondwake

1.1. Algemeen

De avondwake komt voort uit de huisliturgie, d.w.z. het biddend waken bij de overledene door de nabestaanden. Om meerdere redenen heeft deze huisliturgie zich verplaatst naar het kerkgebouw. Eén aspect is in elk geval hetzelfde gebleven: de avondwake is een aangelegenheid van de nabestaanden, voorgegaan door (een) toegeruste parochiële voorganger(s). Er is voor nabestaanden in overleg met de avondwake vrijwilliger ruimte voor eigen invulling.

Een avondwake op de vooravond van een uitvaart is zoals gezegd een wake, een eenvoudige liturgische viering, die bestaat uit gebed, Schriftlezing en (psalm)gezing. Wie waakt/wakker blijft doet dat in het vertrouwen dat het licht het duister uiteindelijk zal overwinnen en dat het laatste woord niet aan de dood is maar aan het leven. De paaswake is daarvan de oorsprong.

De avondwake is gericht op de uitvaart de dag erna. Behalve het Woord van de Schrift is er in de avondwake ruimte voor persoonlijke woorden en andere persoonlijk gekozen elementen. Echter, vermeden moet worden dat de avondwake uitgroeit tot een uitvaart of verdubbelingen bevat ten opzichte van de uitvaart de andere dag.

- Er worden daarom passende gebeden gebruikt, dus niet de gebeden die horen bij de uitvaart.
- In de avondwake kan een in memoriam worden gehouden.

1.2. Praktische punten:

1.2.1. De avondwake wordt gehouden onder verantwoordelijkheid van de lokale avondwakewerkgroep.

1.2.2. De avondwake is in principe altijd om 19.00 uur.

2. Uitvaart

2.1. Algemeen

2.1.1 Een uitvaart kan een eucharistie- of woord- en communieviering zijn, of een viering van woord en gebed. Met name als de familie niet kerkelijk betrokken is heeft een woord- en gebedsviering de voorkeur vanwege de laagdrempeligheid van een dergelijke samenkomst. Er is dan ook meer vrijheid voor een eigen invulling van de viering. De uitvaart wordt gehouden in de kerk en wordt in principe verzorgd door de eigen pastor of door parochiële voorgangers met een toegeruste vorming.

2.1.2. Een uitvaart kan behalve in de eigen parochiekerk op verzoek van de familie ook op een andere plek gehouden worden, bijvoorbeeld in een andere kerk dan de eigen parochiekerk of in een ruimte binnen het crematorium. Dit in overleg met de dienstdoende pastor of parochiële voorganger.

2.2. Procedure rond de coördinatie van uitvaarten

2.2.1. Bij overlijden neemt de uitvaartondernemer contact met Yvonne van Stiphout, telefoonnummer 06-222 48 723.

2.2.2. Nabestaanden kunnen voor de afscheidsviering een eigen priester, diaken of pastoraal werker inbrengen, die niet de plaatselijke pastor is, op grond van een relatie die zij met hem/haar hebben. Wel moet hierover eerst contact worden opgenomen met de plaatselijke pastor. De eerst-aanspreekbare pastor moet zijn instemming geven. Verder moeten deze voorgangers contact opnemen met de locatie, ook i.v.m. praktische zaken als het maken van een gedachteniskruisje.

Bij het voorgaan van pastores die familie zijn van de overledene of diens familie dient de betreffende pastor altijd eerst contact op te nemen met de eerst aanspreekbare pastor.

2.2.3. De uitvaart impliceert dat er iemand wordt uitgevaren (uitgeleide gedaan). Dat betekent dat begrafenis of crematie direct op de uitvaart volgen.

3. Afscheidsviering op de vooravond van begrafenis of crematie

3.1. Algemeen

Sinds enige tijd is een groeiende belangstelling te bespeuren voor een afscheidsviering op de vooravond van de begrafenis/crematie. Een uitvaart met direct daarna begrafenis of crematie blijft het uitgangspunt, al dan niet voorafgegaan door een avondwake op de vooravond. Dit is liturgisch en symbolisch de meest geëigende en beproefde vorm van kerkelijk afscheid. Maar het is mogelijk dat nabestaanden voor een afscheidsviering kiezen. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn, bijvoorbeeld omdat de afscheidsviering op meer belangstellenden kan rekenen dan een uitvaart overdag. Echter de volgende overwegingen zijn van belang:

3.1.1. Een afscheidsviering op de vooravond houdt het midden tussen een avondwake en een uitvaart.

3.1.2. De orde van dienst van de afscheidsviering is in principe die van een viering van woord en gebed.

3.1.3. De afscheidsviering op de vooravond van begrafenis of crematie kan worden geopend met een intocht met de overledene en worden besloten met een uittocht met de kist. Naar wens kan behalve wijwater ook wierook worden gebruikt.

3.1.4. Een afscheidsviering op de vooravond kan door een parochiële voorganger of een pastor worden voorgegaan.

4. Begrafenis en crematie

4.1. Algemeen

4.1.1. De handelingen op de begraafplaats bestaan uit: een korte inleiding, een gebed, evt. korte Schriftlezing/ tekst, rituelen ten afscheid, evt. een Onze Vader en/of Wees Gegroet en een slotgebed.

Aan het graf volgt geen in memoriam meer.

4.1.2. Na een uitvaart in de kerk gaan de pastor of parochiële voorganger in principe niét mee naar het crematorium.

4.1.3 Indien een pastor of parochiële voorganger wel meegaat naar het crematorium zullen de handelingen aldaar besproken worden tussen de familie en de pastor of parochiële voorganger. Anders liggen de handelingen in het crematorium in handen van de uitvaartleider.

5. Kerkelijke en liturgische uitgangspunten bij avondwake, afscheidsviering en uitvaart

Avondwake

Inhoudelijk: de avondwake bevat op z'n minst de volgende onderdelen: schriftlezing, voorbede, gebed des Heren, gebed.

Koormuziek tijdens de avondwake/ afscheidsviering en uitvaart

Eén van de parochiekoren zingt. Koren van buiten kunnen worden gevraagd indien de overledene daar lid van is geweest.

CD-Muziek tijdens de avondwake/ afscheidsviering en viering ten uitvaart

Inhoudelijk: de muziek doet geen afbreuk aan de aard van het kerkgebouw
Uitzonderingen hierop worden bepaald en beslist door de dienstdoende voorganger.
Andere momenten buiten de liturgie kunnen zijn: voor aanvang van de viering; na de avondwake tijdens condoleren;

Leiding

Binnen onze kerkgebouwen geldt dat een voorganger of parochiaan de leiding neemt bij het begeleiden van een avondwake, een afscheidsviering of een uitvaart.

6. Nazorg

6.1.1. De pastor/ uitvaartvrijwilliger die voorgaat in de uitvaart verzorgt ook de pastorale nazorg.

7. Overige punten

7.1.1. De uitvaartvrijwilligers kunnen te allen tijde een beroep doen op een van de leden van het pastoraal team.

7.1.2. Van belang is ook dat de toegeruste parochiële voorgangers een eigen plek en een herkenbaar gezicht hebben en als volwaardige voorgangers worden aangezien. Pastores zullen hun best doen om hieraan een bijdrage te leveren, opdat zij niet langer als 'tweede keus' worden beschouwd. Een afscheid verzorgd door parochiële voorgangers is in alle opzichten een volwaardig kerkelijk afscheid. In de toekomst zullen zij ten gevolge van het krimpen van de pastorale teams alleen maar belangrijker worden. Hoewel wat dit betreft nog een weg te gaan is, zien we al dat sommige parochianen naar

parochiële voorgangers vragen om voor te gaan bij hun afscheid. Dit is een gunstige ontwikkeling, die ondersteuning verdient.

7.1.3. Voorkeursparochianen

Het komt wel eens voor dat een beroep wordt gedaan op het pastorale team door of voor gelovigen van buiten de grenzen van de bovengenoemde parochie voor een uitvaart of crematie. Als de overledene stond ingeschreven als voorkeursparochiaan van één van de geloofsgemeenschappen van de bovengenoemde parochie, is dit uiteraard geen enkel probleem.

Het pastorale team/ emeriti/ uitvaartvrijwilligers zullen in principe niet worden ingezet voor gelovigen die niet binnen de bovengenoemde parochie als parochiaan staan ingeschreven.

7.1.4. Het pastoraal team draagt de verantwoordelijkheid voor de toerusting van vrijwilligers bij avondwakes, afscheidsvieringen en uitvaarten.

7.1.5. Vanuit het pastoraal team vindt overleg plaats met:

- De voorgangers bij avondwakes, uitvaarten en afscheidsvieringen
- De uitvaartondernemer(s)
- De koster(s)

8. Niet-kerkelijke uitvaarten

Uitvaarten van overledenen die op geen enkele manier een binding hebben met de kerk kunnen niet plaatsvinden in een van onze kerkgebouwen. Wanneer een parochiaan een niet kerkelijk afscheid in onze kerk wil houden, gaat dit in overleg met het pastoresteam.

Pastoraal team en bestuur
van de parochies Bron van Levend Water en Cornelius

maart 2026